

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ
Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин
Буйругу № 863/1 _____
« 10 » май _____ 2022ж.

Каттоо номери 8
Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮСҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

**Адистиги: 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана
эксплуатациялоо»**

Квалификация: техник - технолог

Кочкор-Ата, 2022-ж.

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн 130305«Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо»адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - Мамлекеттик билим берүү стандарты) "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- **негизги кесиптик билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүүчүнатыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **сабактардын цикли**-окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

-**модул**- окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

-**компетенция**- окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);

-**кредит**- негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- **окутуунун натыйжалары**- негизги билим берүү программасы /модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;

кесиптик стандарт- кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациясынын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-глава. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо»адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана

Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу –методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4.130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүү уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;
- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;
- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;
- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;
- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;
- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоону билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;
- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5.130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүсүнүн программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү
- күндүзгү-сырттан (кечки)
- сырттан окуу

6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эместі түзөт. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10 жана 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндө документ (аттестат)

берилбейт, ал эми сабактар боюнча баалар кесиптик орто билим берүү жөнүндө документке (дипломго) коюлат.

8. Абитуриентте окууга тапшырууда төмөнкү документтердин бири болусутийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу 120 дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30 дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичинде аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти түзөт.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

Кадрларды даярдоо чөйрөсүндө 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окутуу жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- адамдын коомго айлана чөйрөгө болгон мамилелерин жөнгө салуу;
- жансыз жана жандуу жаратылышта болуп жаткан кубулуштарга комплекстүү көз карашка ээ болуу;
- мунай жана газ кендерин изилдөө үчүн негиз катары мунай жана газ

булактарын иштетүү;

- мунай жана газ кендерин өздөштүрүү менен булактарды үйрөнүү;
- нефтини эксплуатациялоо маселелерине арналган газ булактарын өндүрүү үчүн нефтини жана газды чогултуу жана тазалоо;
- ошондой эле мунайды өндүрүп чыгаруунун технологиялык процесстери, технологиялык процесстерди жүргүзүү үчүн аппаратуралар жана установкаларды, мунай жана газдын, скважиналардын, буюмдардын жана заттардын ар кандай чөйрөдөгү касиеттеринин составын жана курамын изилдөөчү приборлор жана усулдар.

130305«Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын инсанды тарбиялоо жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- максатка умтулгандык;
- уюшкандык, эмгекчилдик, жоопкерчилик;
- жарандуулук, коммуникативдүүлүк, толеранттуулук;
- жалпы маданиятын жогорулатуу.

12. 130305«Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистигин бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин тармагы төмөнкүлөрдү камтыйт: мунай жана газ ишканаларында, өнөр жай жана нефтигаз комплексинин башка уюмдарында техник катары мунай, газ конденсат кендерин рационалдуу иштетүү жана эксплуатациялоо.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объектилери болуп төмөнкүлөр саналат:

- мунай жана газды иштеп чыгуунун жана эксплуатациялоонун технологиясы;
- мунай менен газ жабдуулары жана шаймандары;
- техникалык түзүлүштөрдү, приборлорду жана каражаттарды, скважина буюмдарын даярдоо жана казып алуу;
- баштапкы эмгек жамааттары.

14. Техник-технолог төмөнкү кесиптик иштин түрлөрүнө даярданат:

- мунай жана газ кендерин иштеп чыгуунун жана эксплуатациялоонун технологиялык процесстери;
- мунай-газ жабдуулары жана шаймандары;
- техникалык, технологиялык жана ченемдик документтер;
- баштапкы эмгек жамааты.

15. Бүтүрүүчү даярдалышы керек болгон кесиптик иш милдеттеринин тизмеси:

а) мунай жана газ кендерин иштеп чыгуунун жана эксплуатациялоонун технологиялык процесстери:

- кендерди иштетүүнүн негизги көрсөткүчтөрүн көзөмөлдөө жана сактоо;
- скважиналарды иштетүүнүн жана эксплуатациялоонун оптималдуу тартибин көзөмөлдөө жана колдоо;
- мунай жана газ кендеринде өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин болтурбоо жана жоюу;

- скважиналарды диагностикалоону техникалык тейлөөнү жана капиталдык оңдоону жүргүзүү ;
- курчап турган чөйрөнү жана жер казынасын коргоо боюнча чараларды көрүү;

б) мунай-газ жабдуулары жана куралдары:

- скважина жабдууларын тандоо үчүн негизги технологиялык эсептөөлөрдү жүргүзүү;
- мунай жана газ жабдууларын техникалык тейлөө;
- эксплуатация стадьясында скважина жабдууларынын иштешине мониторинг жүргүзүү;
- учурдагы жана пландык оңдоону мунай жана газ жабдууларына жүргүзүү;
- мунай жана газ жабдууларын эксплуатациялоонун технологиялык жана техникалык документтерин даярдоо.

в)техникалык, технологиялык жана ченемдик документтер:

- учурдагы жана перспективдүү пландаштырууну, уюштурууну мунай жана газ кендеринде өндүрүштүк иштерди ишке ашыруу;
- мунай жана газ кендеринин эмгек шарттарын алдын алуу жана коопсуздугун камсыз кылуу;
- мунай жана газ өндүрүү боюнча өндүрүштүк иштердин аткарылышына жетекчилик кылуу, скважинанын продукциясын жыйноо жана ташуу;

г) баштапкы эмгек жамааты:

- өндүрүш жана куюу скважиналарында түпкү тешик менен скважиналардын түбүн, катмарларынын басымын өлчөө;
- катмардагы мунай жана газдын агымын өлчөө жана мунай менен газдын катышын аныктоо;
- приборлорду аралыктан изилдөөгө катышуу;
- скважиналарды өздөштүрүүгө катышуу жана аларды максатка жеткирүү;
- жабдууларды жана механизмдерди монтаждоону жана демонтаждоону мунай жана газды өндүрүү боюнча жогорку квалификациядагы операторлордун жетекчилиги астында аткаруу.

16. Бүтүрүүчүлөрдүн билимин улантуу мүмкүнчүлүгү.

Кесиптик орто билим берүүнүн 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даярдалды:

- жогорку кесиптик билим берүүгө даярдоонун тийиштүү адистиги жана ага жакын багыттар боюнча тездетилген мөөнөттө жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүгө (630400 Нефтегаз иштери).

4-глава.Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу шарттарына жалпы талаптар.

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын

жана кесиптик стандарттын тармактык / сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүүнүн сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу стратегияларды иштеп чыгуу;

- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил мезгили менен рецензиялоо;

- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана ыктарынын, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;

- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;

- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү туруктуу негизде текшерип туруу;

- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтууга тийиш.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт. Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыгы боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Негизги кесиптик билим берүү программасына ылайык келген этаптуу же түпкү талаптарга студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин шайкеш келишине карата студенттерди учурдагы, орто аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн билимин, билгичтигин жана ээ болгон компетенцияларынын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, контролдук иштерди модулдук тесттерди камтыган баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базалары кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү

уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюштурууну жана системалык иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек.

Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;
- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактарды камтууга тийиш. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүнокуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;
- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;
- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу кепектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана ар бир окуу дисциплинасын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35тен кем эмес пайызын түзөт.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнүүчү сааттарга ошол окуу дисциплинасы (модулу) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт киргизилет.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем эмес болууга тийиш.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүнчүлүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде 2 (эки) жумадан кем эместе түзүүсү керек.

5-глава. Кесиптик билим берүү программасынын негизги талаптары.

29. 130305«Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына жана ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 16-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек.

а) жалпы:

ЖК1. өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу методун жана ыкмаларын жана ыкмаларын тандап алууну, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК2. стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти жана демилге көтөрүү;

ЖК3. кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу;

ЖК4. кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5. командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6. команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчиликти алуу;

ЖК7. жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө адаптациялануу;

ЖК8. чакан жамаат менен уюштуруучулук жана башкаруучулук иштерге даяр болуу.

б) кесиптик ишмердүүлүктүн түрлөрүнө дал келген кесиптик:

мунай жана газ кендерин иштеп чыгуунун жана эксплуатациялоонун технологиялык процесстери:

КК1. кендерди иштетүүнүн негизги көрсөткүчтөрүн көзөмөлдөө жана сактоо;

КК2. скважиналарды иштетүүнүн жана эксплуатациялоонун оптималдуу тартибин көзөмөлдөө жана колдоо;

КК3. мунай жана газ кендеринде өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин

болтурбоо жана жоюу;

КК4. скважиналарды диагностикалоону техникалык тейлөөнү жана капиталдык оңдоону жүргүзүү ;

КК5. курчап турган чөйрөнү жана жер казынасын коргоо боюнча чараларды көрүү;

мунай-газ жабдуулары жана куралдары:

КК6. скважина жабдууларын тандоо үчүн негизги технологиялык эсептөөлөрдү жүргүзүү;

КК7. мунай жана газ жабдууларын техникалык тейлөө;

КК8. эксплуатация стадьясында скважина жабдууларынын иштешине мониторинг жүргүзүү;

КК9. учурдагы жана пландык оңдоону мунай жана газ жабдууларына жүргүзүү;

КК10. мунай жана газ жабдууларын эксплуатациялоонун технологиялык жана техникалык документтерин даярдоо.

техникалык, технологиялык жана ченемдик документтер:

КК11. учурдагы жана перспективдүү пландаштырууну, уюштурууну мунай жана газ кендеринде өндүрүштүк иштерди ишке ашыруу;

КК12. мунай жана газ кендеринин эмгек шарттарын алдын алуу жана коопсуздугун камсыз кылуу;

КК13. мунай жана газ өндүрүү боюнча өндүрүштүк иштердин аткарылышына жетекчилик кылуу, скважинанын продукциясын жыйноо жана ташуу;

баштапкы эмгек жамааты:

КК14. өндүрүш жана куюу скважиналарында түпкү тешик менен скважиналардын түбүн, катмарларынын басымын өлчөө;

КК15. катмардагы мунай жана газдын агымын өлчөө жана мунай менен газдын катышын аныктоо;

КК16. приборлорду аралыктан изилдөөгө катышуу;

КК17. скважиналарды өздөштүрүүгө катышуу жана аларды максатка жеткирүү;

КК18. жабдууларды жана механизмдерди монтаждоону жана демонтаждоону мунай жана газды өндүрүү боюнча жогорку квалификациядагы операторлордун жетекчилиги астында аткаруу.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасына төмөнкүдөй блоктор жана окуу циклдери кирет:

1-блок "Дисциплиналар (модулдар)":

1) жалпы гуманитардык цикл;

2) математикалык жана табигый илим цикли;

3) кесиптик цикл;

4) дене тарбия;

2-блок "Практика";

3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация".

Орто кесиптик окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана

улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетүүгө жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулдардын) топтомун жана алардын негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугун орто кесиптик окуу жайы улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдин билим берүү дисциплиналарын ишке ашырууну камсыз кылуусу керек, алардын тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат. Аталган дисциплиналардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул Макетке тиркелген түзүмгө ылайык иштелип чыгат.

31. Сабактардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана элективдүү бөлүккө ээ болушуга тийиш. Элективдүү бөлүк базалык бөлүктүн сабактарынын мазмуну менен аныкталуучу студенттердин билимдерин, ыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүндүк бериши керек. Элективдүү бөлүк орто кесиптик окуу жайы тарабынан ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша белгиленет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албастан милдеттүү бөлүктүн көлөмү негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 дөн ашпаган пайызын түзүүгө тийиш.

Орто кесиптик окуу жайы ден-соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эске алуучу жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулушун оңдоону жана социалдык адаптациялоону камсыздоочу негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүндүгүн берүүсү тийиш.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууну окутулуучу сабактын профилине ылайык келген базалык билими бар жана системалык түрдө илимий жана илимий-методикалык иш менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдин окутуучулары даярдоонун тийиштүү адистиги, багыты боюнча жогорку кесиптик билимге (авиациялык адистиктерден тышкары) ээ болуулары керек.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүүнүн программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун

билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияттары жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 экзemplярдaгы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары пайдаланылышы керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо стажы 10 жылдан ашкан өндүрүшчүлөр эсепке алынат. Гуманитардык жана социалдык-экономикалык дисциплиналар боюнча окуу процессинде акыркы 5 жылдагы, математика жана табигый илимдер боюнча акыркы 10 жылдагы, кесиптик жана атайын дисциплиналар үчүн акыркы 10 жылдагы окуу китептери жана окуу-методикалык адабияттар колдонулушу керек.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган лабораториялык, дисциплиналык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрүн жүргүзүүнү камсыз кылган колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелер менен ченемдерге ылайык келген материалдык-техникалык базасы болушу керек (адистиктердин негизги кесиптик билим берүү программасы үчүн маанилүү болгон материалдык-техникалык камсыздоо көрсөтүлөт, мисалы: технологиялык лабораториялар ошондой эле окутуунун техникалык каражаттары менен жабдууга коюлуучу ченемдик талаптар-студент/компьютер, студент/жабдык катышын сактоо ж.б).

Пайдалуу аянттын ченемдик мааниси 2 сменалык окууну эске алуу менен 1 студентке 7 кв.м болушу керек.

130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги боюнча окутуу үчүн окуу кабинеттеринин, лабораториялардын устаканалардын жана башка жайлардын тизмеси:

Кабинеттер:

- коомдук-гуманитардык дисциплиналар:

- кыргыз тили жана адабияты

- орус тили жана кеп маданияты

- чет тили

- математика жана информатика

- экономика жана менеджмент

- өмүрдүн коопсуздугу жана эмгекти коргоо

жалпы кесиптик дисциплиналар:

- графика жана чийүү

- геология

- мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо

- нефти жана газ скважиналарын бургулоо
- мунай жана газды кайра иштетүү
- материал таануу.

Лабораториялар:

- 1.Электротехника жана электроника
2. Материал таануу
3. Метрология, стандартташтыруу жана сертификаттоо
4. Информатика жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (компьютер 1:12);

Приборлор, шаймандар, идиштер, инвентарлар, реагенттер (ар бири 1 бирдик):

1. Биноккулярдык микроскоп.
2. РН метр.
3. Аналитикалык баланс.
4. Техникалык таразалар.
5. Кургатуу үчүн шкаф.
6. Муфель меши.
7. Насос
8. Конфорка.
9. Цилиндрлер (50, 100,250, 500, 1000 мл үчүн)
10. Капкактуу алюминий чөйчөк.
11. Бюкс
12. Кыстармасы бар эксикатор.
13. Градустуу пробирка.
14. Кум сааты
15. Колба.
16. Конус түрүндөгү колба.
17. Ченөөчү колба.
18. Химиялык пробиркалар.
19. Биологиялык пробиркалар.
20. Фарфор чынылар.
21. Спирттүү колба
22. Жалпак түбү бар колба.

Спорттук комплекс:

Спорт зал
Кеңири профилдеги стадион
Ок атуучу жай

Залдар:

Китепкана
Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар окуу залы
Жыйындар залы
Медициналык пункт.

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун

бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат.

Тиркеме 1

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын түзүмү		Негизги кесиптик билим берүү программасынын жана анын окуу циклдериндеги кредиттердеги көлөмү
		1 жыл 10 ай
1-Блок	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табигый илимийцикл III. Кесиптик цикл	70-100(*)
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 сааттан	3-5 семестрлер
2-Блок	Практика	15-40(**)
Блок 3	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	5-10
Кесиптик орто билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120

Орто кесиптик билим берүүнүн болжолдуу окуу планы

Адистиги: 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо»

квалификациясы: техник-технолог

Окуунун ченемдик мөөнөтү: жалпы орто билимдин негизинде 1 жыл 10 ай

№ п/п	Дисциплиналардын аталышы (анын ичинде практика)	Жалпы эмгек сыйымдуулугу		Семестрлер боюнча бөлүштүрүү					
		жалпы	сааты	1 курс		2 курс		3 курс	
		кредиттерде	сааттарда	1 сем	2 сем	3 сем	4 сем	5 сем	6 сем
20 жума	20 жума			12-18 жума	12-18 жума	12-18 жума	10-18 жума		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Блок 1									
1.	Жалпы гуманитардык цикл	18	540						
	Базалык (милдеттүү) бөлүк	15	450						
1.1	Кыргыз тили жана адабияты	3	90				x		
1.2	Орус тили	2	60			x			
1.3	Чет тил	2	60			x			
1.4	Кыргызстандын тарыхы	4	120				x		
1.5	Манас таануу	2	60			x			
1.6	Кыргызстандын географиясы	2	60			x			
	Элективдик бөлүк	3	90				x		
1.7		3	90						
	1 блок бардыгы	18	540			4	3	0	0
2.	Математикалык жана табигый илимдер цикли	6	180						
	Базалык (милдеттүү) бөлүк	4	120						
2.1	Профессионалдык математика	2	60			x			
2.2	Информатика	2	60				x		
	Элективдик бөлүк	2	60						
2.3		2	60				x		
	2 блок бардыгы	6	180	0	0	1	2	0	0
Кесиптик цикл									
3.	Кесиптик цикл	75	2250						
	Базалык (милдеттүү)	60	1800						

	бөлүк								
3.1	Техникалык чийме	2	60			x			
3.2	Техникалык механика	3	90					x	
3.3	Материал таануу	2	60					x	
3.4	Жашоо коопсуздугу жана эмгекти коргоо	5	150			x			
3.5	Геология	5	150				x		
3.6	Гидравлика	3	90				x		
3.7	Мунайжана газ скважиналарын эксплуатациялоо	6	180					x	x
3.8	Термодинамиканын жана жылуулук техникасынын негиздери	3	90				x		
3.9	Мунай жана газ кендерин иштетүү	6	180					x	x
3.10	Мунай жана газ жабдуулары	6	180					x	x
3.11	Мунай менен газды ташуу жана сактоо	6	180						x
3.12	Өндүрүштүк геофизика	3	90						x
3.13	Скважинанын продукциясын жыйноо жана даярдоо	6	180					x	x
3.14	Өндүрүштү уюштуруу жана пландаштыруу	4	120					x	
	3 блок бардыгы	60	1800	0	0	2	3	7	6
	Вариативдүү бөлүк	15	450						
						xx	x		
	Бардыгы:	99	2970	0	0	2	1	0	0
	Дене тарбия		жумасын а 2 саат			x	x	x	
Блок 2.									
	Практика	15	450						
1	Окуу практикасы	3	90				x		
2	Өндүрүштүк практика	5	150					x	
3	Мамлекеттик практика	7	210						x
	Бардыгы	15	450	0	0	0	1	1	1
Блок 3.									
	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	6	180						
1	Гуманитардык дисциплинар боюнча дисциплиналар аралык комплекстүү мамлекеттик аттестация	2	60				x		
2	Кесиптик дисциплиналар аралык мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	4	120						x
	Бардыгы	6	180	0	0	0	1	0	1
	Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын көлөмү	120	3600	0	0	30	30	30	30
	Экзамендердин саны (макс)					9	9	7	6
	Курстук иштердин саны								
*Кредиттен тышкаркы дене тарбия (семестрде жумасына 2-саат)									

Ушул стандарт 130305 «Мунай жана газ кендерин иштеп чыгуу жана эксплуатациялоо» адистиги үчүн Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад Мамлекеттик университетинин базалык билим берүү мекемеси – Кочкор-Ата колледжинин алдындагы ОКББнүн Мамлекеттик билим берүү стандарттарын иштеп чыгуу боюнча окуу-усулдук кеңеши тарабынан иштелип чыккан.

ОУКтун төрайымы, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин директору, т.и.к.

Назарбаева Б.С.

ОУКтун төрайымынын орун басары, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин окуу иштери боюнча директордун орун басары

Сатымкулова Ф.А.

Жооптуу катчы,Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин “Атайын жана техникалык дисциплиналар” бөлүмүнүн башчысы

Пазылова З.П.

ОУКтун мүчөлөрү:

1. Циклдик комиссиянын төрайымы, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин өндүрүштүк иштер боюнча директордун орун басары
2. Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин “АТД” бөлүмүнүн окутуучусу

Кадыралиева В.А

Каримов Н.Н.